

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 325/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného PK law firm s. r. o., Konventná 636/6, Bratislava, IČO 54 231 191, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Pavol Krajčírnik, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 11CoP/96/2022-914 z 11. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, ako aj práv podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, ako aj priznať mu trovy právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na návrh matky [REDACTED] (ďalej len „matka“) proti sťažovateľovi ako žalovanému sa na Okresnom súde Piešťany (ďalej len „okresný súd“) začalo konanie o zverenie maloletého [REDACTED] (ďalej len „maloletý“) do jej osobnej starostlivosti vedené pod sp. zn. 13P/163/2019. Matka súčasne navrhovala, aby okresný súd zviazal sťažovateľa k plateniu výživného na maloletého vo výške 300 eur mesačne a upravil styk sťažovateľa s maloletým. Sťažovateľ v písomnom vyjadrení navrhol striedavú osobnú starostlivosť.

3. Okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 13P/163/2019 z 21. júla 2022 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým zveril maloletého do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, ktorej podmienky presne špecifikoval, matku zviazal k povinnosti prispievať na výživu maloletého sumou 50 eur mesačne. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie oprel o psychologický znalecký posudok, ktorý v prípade striedavej osobnej starostlivosti odkázal na týždňový interval striedania maloletého u rodičov. Podľa sťažovateľa súd prvej inštancie zistil skutkový stav správne, vec správne právne posúdil, v odôvodnení rozsudku okresného súdu sa uvádzajú logické a na seba nadväzujúce argumenty, ktoré svedčia jednoznačne v prospech určenia striedavej osobnej starostlivosti o maloletého.

4. Na základe odvolania matky vo veci konal Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“), ktorý vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 11 CoP/96/2022-914 z 11. apríla 2023 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) doručeným sťažovateľovi 2. mája 2023. Odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu tak, že zveril maloletého do osobnej starostlivosti matky a sťažovateľovi upravil styk tak, že bude oprávnený sa s maloletým stykať každý páry týždeň od stredy od 17.00 h do nasledujúceho pondelka do 7.45 h, pričom matka je povinná maloletého na stretnutie so sťažovateľom pripraviť a odovzdať mu ho v stanovenom čase začatia styku v mieste bydliska sťažovateľa (z dôvodu, že bez súhlasu sťažovateľa maloletého presťahovala do vzdialeného mesta) a sťažovateľ je povinný maloletého po skončení styku matke vrátiť v stanovenom čase v školskom zariadení, ktoré maloletý bude navštevovať. Následne odvolací súd upravil aj styk počas sviatkov a prázdnin tak, aby mali obaja rodičia vytvorené približne rovnaké podmienky na strávenie času s maloletým. Zároveň krajský súd nevyhlásil do budúcnosti zverenie maloletého aj do striedavej osobnej starostlivosti, tiež sťažovateľovi určil povinnosť platiť výživné vo výške 150 eur mesačne.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že okresný súd zistil dostatočne skutkový stav, avšak vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotil, vo veci tak rozhodol nesprávne. Krajský súd naproti okresnému súdu nepovažoval striedavú osobnú starostlivosť za vhodnú a v záujme maloletého, poukazujúc na skutočnosť, že maloletý začína povinnú školskú dochádzku, vzdialenosť medzi bydliskami rodičov je približne 70 km, cesta autom trvá približne 50 minút. V prípade striedavej osobnej starostlivosti by musel maloletý navštevovať dve základné školy, čo podľa názoru odvolacieho súdu nie je v jeho záujme.

6. Sťažovateľ predovšetkým namieta, že krajský súd napadnutým rozhodnutím porušil jeho právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Sťažovateľ je presvedčený, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu, odhliadnuc od zopakovania skutkových okolností a predošlého priebehu konania, teda strohé odôvodnenie v bodoch 14 a 15 pôsobí zmätočne. Krajský súd sa nevysporiadal s relevantnými skutkovými a právnymi otázkami takým spôsobom, aby dávali jasné a zrozumiteľné odpovede, teda došlo k porušeniu práva sťažovateľa garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ v napadnutom rozhodnutí nenašiel zmienku o tom, ktoré dôkazy mal okresný súd nesprávne vyhodnotiť. Odvolací súd úplne odignoroval znalecké dokazovanie vo veci, ako aj ďalšie dôkazy svedčiace v prospech striedavej osobnej starostlivosti. Jediným argumentom, o ktorý odvolací súd oprel svoje rozhodnutie je začiatok povinnej školskej dochádzky

maloletého, ktorý by vzhľadom na vzdialenosť bydlísk rodičov musel navštevovať dve základné školy. Sťažovateľ však zdôrazňuje, že pre rozhodnutie súdu je rozhodujúci stav ku dňu vyhlásenia rozhodnutia tak, ako to bolo zdôraznené v rozsudku okresného súdu. Sťažovateľ pokladá uvedené za neprípustný postup krajského súdu, ktorý tým porušil čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 18. ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Sťažovateľ zastáva názor, že v najlepšom záujme maloletého je jednoznačne striedavá osobná starostlivosť.

7. V otázke výživného sťažovateľ poukázal na odôvodnenie rozsudku okresného súdu, v ktorom súd prvej inštancie odôvodnil povinnosť matky platiť mesačné výživné na maloletého tým, že sťažovateľ bol uznaný invalidným a okrem 2-izbového bytu v [REDAKOVANÉ] iný majetok nevlastní, pričom v súčasnosti spláca už úver približne vo výške 91 eur mesačne. Pri určení výšky výživného okresný súd vychádzal z výšky príjmu matky (944 eur) a výšky príjmu sťažovateľa (700 eur). Mimoriadne prihliadal na skutočnosť, že matka napriek nesúhlasu sťažovateľa premiestnila maloletého mimo okresu pôvodného bydliska maloletého, čím sťažovateľovi vznikajú zvýšené náklady. Uvedené odôvodnenie rozsudku okresného súdu dáva sťažovateľovi jasné odpovede na podstatné okolnosti veci. Odvolací súd tieto skutočnosti opäť odignoroval, keď rozhodol tak, že sťažovateľ je povinný platiť matke mesačné výživné vo výške 150 eur, pričom vykonané dôkazy o príjme sťažovateľa v spojení s jeho výdavkami a negatívnymi vyhlídkami na nájdenie si lepšie platenej práce aj s poukazom na jeho invaliditu vôbec nezohľadnil, čím aj v tejto časti opäť došlo k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Sťažovateľ zároveň poukázal na to, že ho pravdepodobne prepustia zo zamestnania a ani ho nikto viac nezamestná, keďže bude musieť v párný štvrtok a piatok a nepárny pondelok odbiehať z práce. Okrem uvedených nákladov, samozrejme, sťažovateľ bude potrebovať bezpečnejšie motorové vozidlo na prepravu maloletého. Tieto skutočnosti neboli žiadnym spôsobom odvolacím súdom zohľadnené, a preto je rozhodnutie krajského súdu podľa sťažovateľa neodôvodnené, arbitrárne a z ústavného hľadiska neudržateľné. Rozhodnutie odvolacieho súdu nemá nič spoločné ani s rovnocenným postavením účastníkov konania, pretože jednoznačne v každom ohľade zvýhodňuje matku.

9. Sťažovateľ zastáva názor, že rozsudok krajského súdu o výlučnej osobnej starostlivosti matky nespĺňa požiadavku najlepšieho záujmu maloletého, ktorý bude musieť v čase od navštevovania základnej školy tráviť hodiny v motorovom vozidle, vstávať ráno omnoho skôr, aby mohol so sťažovateľom cestovať takmer hodinu do školy a hodinu zo školy. Uvedené môže nepriaznivo ovplyvniť vývoj maloletého.

10. Krajský súd uviedol, že nevyklučuje do budúcnosti zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti, keďže návšteva dvoch škôl je pri striedavej osobnej starostlivosti možná, avšak vzhľadom na to, že maloletý bude prvák, toto odvolací súd nepovažoval za vhodné. Sťažovateľovi z tejto formulácie odôvodnenia nie je jasné, ak znalkyňa navrhla striedavú osobnú starostlivosť, s čím súhlasil aj kolízny opatrovník, prečo sa odvolací súd odchyľil od záverov vykonaného dokazovania a rozhodol diametrálne odlišne (prekvapivo, nepredvídateľne) oproti okresnému súdu.

11. Sťažovateľ poukázal na rozhodnutia súdnych inštancií týkajúce sa striedavej osobnej starostlivosti (nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 361/2016, nález Ústavného súdu Českej republiky

sp. zn. I. ÚS 3350/22), ktorými boli všeobecné argumenty krajského súdu, ako napríklad vzdialenosť bydlísk rodičov, prekonané, teda krajský súd rozhodol v rozpore s rozhodovacou praxou.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, ako aj práv podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým rozsudkom krajského súdu o úprave práv a povinnosti k maloletému, ktorý je podľa mienky sťažovateľa arbitrárny, nedostatočne odôvodnený, zmätočný, v dôsledku nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania (v porovnaní s okresným súdom) sú jeho závery nesprávne a neudržateľné.

13. Ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že sťažovateľ proti napadnutému rozsudku krajského súdu nepodal dovolanie (lehota na podanie dovolania dosiaľ neuplynula).

14. Obsahovo sťažovateľ rozporuje predovšetkým kvalitu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, ktorý je podľa neho nelogický, arbitrárny a nedostatočne odôvodnený. Uvedené dôvody sú všeobecne akceptované ako dôvody zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, čo vyplýva z ustálenej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 314/2020, II. ÚS 120/2020, IV. ÚS 80/2021, I. ÚS 432/2021), ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. rozhodnutia vo veciach sp. zn. 4 Cdo 122/2021, 4 Cdo 140/2019 alebo 6 Cdo 147/2017). Ako z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Cdo/155/2017 z 25. októbra 2017 vyplýva, porušenia práva na spravodlivý súdny proces, od ktorého sa odvíja prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, sa súd môže dopustiť aj tým spôsobom, že poruší právo strany sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu je rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí, a pokiaľ sťažovateľ namieta nenáležité odôvodnenie uznesenia krajského súdu, je zrejmé, že sa mohol ochrany svojich práv domáhať prostredníctvom dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

15. Samotný záver o tom, či v konkrétnom prípade sú namietané dôvody skutočne prítomné, čím je založená jednak prípustnosť, ako aj dôvodnosť dovolania, je plne na úvahe odvolacieho súdu. V nadväznosti na predmet konania na okresnom súde a krajskom súde ústavný súd dodáva, že právna úprava Civilného mimosporového poriadku dovolanie proti rozhodnutiam o úprave rodičovských práv k maloletým deťom nevyklučuje (pozri III. ÚS 488/2021).

16. Ústavný súd stabilne judikuje, že v súlade s princípom subsidiarity a jeho postavením mimo sústavy všeobecných súdov je posledným možným nástrojom na odstránenie prípadnej neústavnosti. Pred podaním ústavnej sťažnosti je potrebné vyčerpať všetky dostupné prostriedky nápravy, čím je aj podanie dovolania (IV. ÚS 457/2021, IV. ÚS 123/2021).

17. Nepodanie dovolania svedčí o tom, že sťažovateľ nevyčerpal právny prostriedok, ktorý mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, čo je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti z dôvodu jej neprípustnosti (IV. ÚS 82/2020, IV. ÚS 123/2021) podľa § 56

ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

18. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľa sú naplnené dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť.

19. Výnimkou z pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti je situácia, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu patria na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Sťažovateľ také dôvody v ústavnej sťažnosti neuviedol.

20. Ústavný súd dodáva, že pokiaľ by rozhodnutie o dovolaní (ak sťažovateľ podanie mimoriadneho opravného prostriedku v zákonnej lehote využije) bolo negatívne, má sťažovateľ pri zachovaní princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možnosť napadnúť ústavnou sťažnosťou rozhodnutie dovolacieho súdu. Pokiaľ ide o námietky proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní, je možné ich potom uplatniť súčasne, ale až v ústavnej sťažnosti. Lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (tento princíp sa premietol i do § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde; m. m. IV. ÚS 404/2022).

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu